

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1429/2020
08.07.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства одбране Београд, коју заступа Војно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 4101/19 од 31.10.2019. године, у седници одржаној 08.07.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 4101/19 од 31.10.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П 1856/18 од 13.06.2019. године, ставом првим, другим и трећим изреке, делимично је усвојен захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати 350.000,00 динара, са законском затезном каматом од 13.06.2019. године до исплате, а одбијен је захтев тужиоца за исплату преко досуђених 350.000,00 динара до тражених 400.000,00 динара, као и део захтева за исплату законске затезне камате у периоду од дана подношења тужбе до дана пресуђења. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 45.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 4101/19 од 31.10.2019. године, ставом првим изреке, жалба тужиоца је одбијена, као неоснована, а жалба тужене усвојена и првостепена пресуда у усвајајућем делу одлуке о захтеву тужиоца и у делу одлуке о трошковима поступка преиначена, тако што је одбијен захтев тужиоца којим је тражио да се обавеже тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности исплати 350.000,00 динара, са законском затезном каматом од 13.06.2019. године до исплате и одбијен је захтев тужиоца да се обавеже тужена да му накнади трошкове поступка, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеночном стању, тужилац је, као добровољац учествовао у рату на подручју бивше СФРЈ (подручје Босне и Херцеговине и Републике Хрватске), при Секретаријату за народну одбрану СР Србије, Општина Сомбор, ВП Штаб ТО Славоније, Барање и Западног Срема у периоду од 18.11.1991. године до 29.11.1991. године. Тужилац је 1993. и 1994. године учествовао у рату на подручју Босне и Херцеговине при ВП 7536/6 (април 1993. године) и при ВП 7033 Вогошћа (01.05.1993-25.06.1993. године). Након тога, тужилац је учествовао у рату на подручју Републике Хрватске у оквиру некадашње РС. Током ратних дешавања тужилац је доживео трауматичне догађаје и био је рањаван. Од 2005. године тужилац се редовно лечио код психијатра и неуропсихијатра, када му је првобитно постављена дијагноза депресивног поремећаја, у току 2008. године се наводе дијагнозе Ф43 и Ф32, од 2010. године дијагнозе Ф41.1 и Ф62, а касније, закључно са 26.10.2017. године код тужиоца су констатоване дијагнозе Ф43.1 и Ф62 или само Ф62 (дијагноза Ф33 је у пар наврата наведена у извештајима). Здравствено стање код тужиоца је 26.10.2017. године постало дефинитивно, јер се ради о обољењу које је по својој природи трајно стање, па је самим тим и лечење завршено. Код тужиоца је дошло до трајних промена и умањења животне активности од 20%.

Тужба у овој правној ствари поднета је 28.11.2018. године, а тужена је истакла приговор застарелости потраживања.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је делимично усвојио захтев тужиоца, с обзиром да је сматрао да је истакнути приговор застарелости неоснован, јер код тужиоца је коначно стање болести наступило 26.10.2017. године, а до подношења тужбе нису протекли рокови из члана 376. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима, па како постоји узрочнопоследична веза између активности тужене и обољења које је проузроковало умањење животне активности тужиоца од 20%, да је тужена у обавези да тужиоцу накнади штету по том основу, применом члана 173, 174. и 200. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је побијаном одлуком правилно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиоца.

Нематеријална штета коју тужилац потражује у овом спору последица је оружаних сукоба на делу територије бивше СФРЈ, у којима је тужилац одређено време учествовао, као припадник оружаних снага те државе. Штета проузрокована припадницима бивше ЈНА у оружаним сукобима са паравојним формацијама бивших република СФРЈ до дана њиховог међународног признања од стране Генералне

скупштине Организације Уједињених Нација (22.05.1992. године) проузрокована је кривичним делом оружане побуне из члана 124. КЗЈ, па њено потраживање застарела у року од 15 година, прописаном за застарелост кривичног гоњења за то дело, како је то прописано чланом 377. став 1. Закона о облигационим односима. Овај рок је објективног карактера и почиње да тече од дана извршења кривичног дела према члану 361. став 1. Закона о облигационим односима, а застарелост наступа протеклом последњег дана тог рока, како је то прописано чланом 362. Закона о облигационим односима. Застаревање не тече (застој) за све време за које оштећеном повериоцу због оружаног сукоба или непосредне опасности таквих сукоба на подручју његовог пребивалишта, није било могуће да судским путем захтева досуду накнаде штете, како је то прописано чланом 383. Закона о облигационим односима. Стога је правилан закључак другостепеног суда да је потраживање тужиоца застарело, јер је протекло објективни рок од 15 година, у којем застарела кривично гоњење кривичног дела оружане побуне из члана 124. КЗЈ, рачунајући од дана извршења кривичног дела, 22.05.1992. године до подношења тужбе 26.11.2018. године, при томе је другостепени суд правилно ценио и чињеницу да је тужилац учествовао у ратним дејствима и након 22.05.1992. године и да за све то време застарела није текло.

Неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права када је у питању застарелост предметног потраживања. Наиме, када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је прописан дужи рок застарелости (дуже од пет година), примењује се привилеговани рок застарелости потраживања накнаде штете у трајању рока за застарелост кривичног гоњења. Рок застарелости кривичног гоњења почиње да тече од дана када је кривично дело извршено. Код продуженог кривичног дела рок застарелости почиње тећи од дана када је извршено последње кривично дело које улази у саставу продуженог кривичног дела, а код трајних кривичних дела рок застарелости почиње да тече од престанка противправног стања. С обзиром да се у том случају не примењује рок застарелости прописан чланом 376. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима, сазнање за штету и њеног учиниоца нема значај за застарелост штете проузроковане кривичним делом. Тужилац је накнаду штете могао тражити само до истека рока застарелости кривичног гоњења за кривично дело оружане побуне, у року од 15 година од извршења тог кривичног дела. У односу на тужиоца постојао је застој у рачунању застарелости потраживања, како је то правилно закључио и ценио другостепени суд, па је стога престало право тужиоца да од тужене захтева испуњење обавезе накнаде штете у смислу члана 360. став 1. Закона о облигационим односима.

Са напред наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић-Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић